

Jaarverslag Domies Toen 2020

Jaarverslag Domies Toen 2020

Het begin van Domies Toen

Na de 2e wereldoorlog veranderde er veel op het Groningerland, de mechanisatie in de landbouw maakte dat veel mensen de streek verlieten. In 1960 vertrok de laatste dominee uit Pieterburen. De pastorie werd overbodig, verkeerde in slechte staat en werd afgebroken. Tine Clevering Meijer, plaatselijk herenboerin en zeer betrokken bij erfgoed, werd gevraagd een plan te ontwikkelen voor de tuin. De slingertoe werd opgeknapt, de border langs de oude muur met oude boerderijplanten aangelegd, en er werden stinzenplanten neergezet. Tine Clevering Meijer bedacht de naam, Domies Toen, en noemde het een natuurtuin.

Met de komst van tuinbeheerder Paul Jansen in 1985 werd een aanzet gegeven naar de huidige vorm van de tuin. Hij nam het initiatief tot ecologisch beheer en de omvorming tot een heemtuin. Hij bracht verschillende milieus aan in de tuin. Na zijn vertrek werd dit voortgezet door zijn opvolgers. In 1991 werd Domies Toen een zelfstandige stichting. In 1992 kwam de eerste betaalde beheerder, Klaas van Nierop.

In 2001 kreeg de tuin de status als botanische tuin van de Vereniging van Botanische Tuinen. De erkenning vond plaats op basis van de collectie stinzenplanten en de collectie inheemse planten, waaronder een groot aantal Rode Lijstplanten. In 2003 werden tuin en godsdienstgebouwtje overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken. In 2005 kreeg de tuin de erkenning als geregistreerd museum. Naast de collectie stinzenplanten telde het totaal van tuinmuur, tuinprieel en het feit dat de tuin een onderdeel was van het complex kerk, tuin en godsdienstgebouwtje.

De tuin was door de jaren heen altijd in beweging en zal dat blijven. Maar het botanische karakter en het behoud van de collectie, in combinatie met haar rustgevende karakter en sfeer staan wat het beheer betreft voorop. Mooi is ook dat de dominee die een functie had om boeren te onderwijzen in plantenleer, nu overgegaan is naar de botanische tuin, met een educatieve functie.

Domies Toen is onderdeel van een museale omgeving. De Petruskerk maakt deel uit van 'Het Grootste Museum van Nederland' een samenwerkingsverband van kerkgebouwen in Nederland, een initiatief van het Catherijneconvent. De Stichting Oude Groninger Kerken is partner. De Petruskerk, met het godsdienstgebouwtje uit 1888 en Domies Toen vormen een mooi geheel binnen het Grootste Museum van Nederland.

Het coronajaar, bestuurlijk

In 2020 kon, na het hectische jaar 2019, waarin de tuin opgeheven dreigde te worden, op verschillende terreinen orde op zaken gesteld worden. De gemeente Het Hogeland had de tuin, na het luiden van de noodklok, voor twee jaar extra geld toegezegd.

In februari ging Domies Toen met een nieuw bestuur aan de slag. De overdracht ging, door het uitbreken van corona, en alle beperkende maatregelen die daarop volgden, moeizaam. Afspraken bij de Kamer van Koophandel en bij de bank waren slecht te maken. In april kon het bestuur eindelijk formeel aan de slag, nadat in februari al een eerste vergadering met het nieuwe bestuur had plaatsgevonden. Corona maakte tevens dat verder besturen met een geheel nieuwe ploeg moeizaam ging. Alle overleg moest telefonisch terwijl er wel veel werk lag te wachten. De eerste, heftige lockdown kon gebruikt worden om zowel de status 'erkende Botanische Tuin' als 'geregistreerd museum' veilig te stellen. Alle benodigde stukken die daarvoor nodig waren zijn in de lente herschreven en daarmee geactualiseerd. Ze zijn te vinden op de website van Domies Toen.

Ook verder werd er orde op zaken gesteld. De tuinbeheerder, al jaren voor 16 uur ingehuurd, werkte veel meer. Zijn dienstverband is verhoogd naar vier dagen per week.

Er volgde een kennismakingsgesprek met de nieuwe directeur van de Stichting Oude Groninger Kerken, de eigenaar van Domies Toen, Patty Wageman, waarin afspraken gemaakt werden met betrekking tot samenwerking. Later werden de afspraken nog uitgebreid. Domies Toen deed het aanbod om als kenniscentrum te fungeren wat betreft groenbeheer en beheer van stinzenplanten op kerkhoven. Domies Toen kan voorlichting geven aan, en in de lente ook rondwandelingen organiseren voor beheerders van kerkhoven die meer willen met stinzenplanten en biodiversiteit. Door corona is hier, tot onze spijt, nog weinig van terecht gekomen. Wel is er contact met de nieuwe medewerker groenmanagement van de Stichting Oude Groninger Kerken.

Op een mooie zondag in juni kon het bestuur voor het eerst voltallig lijfelijk bij elkaar komen, op veilige afstand, in de tuin. Dit was tevens de laatste keer van het jaar 2020.

In september volgde een afspraak met wethouder Eltjo Dijkhuis, over de ontwikkelingen in de tuin. Het bestuur ontving complimenten over het op orde brengen van alle stukken en de goede staat van onderhoud van Domies Toen.

Het coronajaar, activiteiten in de tuin

Normaal zijn er in de late winter en vroege lente rondwandelingen langs stinzenplanten door de tuin. Immers, die stinzenplanten vormen een belangrijk deel van de botanische en museale collectie van Domies Toen. Na de eerste rondwandeling kon dit door de coronamaatregelen niet meer. Wel bleef de tuin open voor bezoek.

In juni startte Domies Toen met 'Muziek in Toen', een podium voor amateurmusici. Zowel musici als bezoekers waren enthousiast over deze mogelijkheid om toch nog live muziek te horen of te spelen voor publiek.

Doordat corona de mogelijkheden om vakantie te vieren zeer beperkte, en daardoor veel mensen op ontdekkingstocht in eigen land gingen, kwamen er veel bezoekers in de tuin. Het bezoek is dan ook beduidend gestegen in vergelijking met voorgaande jaren.

In augustus werd er heel voorzichtig weer gestart met kleinschalige rondwandelingen met opgave.

In 2020 is een nieuwe publicatie uitgebracht. Een officiële presentatie kon nog niet plaatsvinden, wederom in verband met corona. Het boekje is een welkome aanvulling op de brochure *Stinzenplanten ontdekken in Domies Toen*.

Nominatie Boom van het Jaar

De lente in 2020 was erg droog. Daardoor maakten de tuinbeheerder en het bestuur, maar ook de Stichting Oude Groninger Kerken, zich grote zorgen over de invloed van die droogte op de bomen, met name op de rode beuk, en op de gebouwen. Besloten werd om de rode beuk in Domies Toen gezamenlijk aan te melden voor de nominatie 'boom van het jaar', voor de provincie Groningen.

In augustus werd bekend dat de rode beuk de nominatie voor Groningen had gekregen. Er volgde een spannende wedstrijd. Er werd van alles georganiseerd om de beuk in de belangstelling te krijgen. Anne Kalkhoven stelde foto's ter beschikking die ze in de lente, de glorietijd van de beuk, had gemaakt. Van één is een ansichtkaart gemaakt met oproep om te stemmen. Er zijn films gemaakt, onder andere een film in opdracht van de gemeente, maar ook een particuliere filmmaker bood gratis zijn diensten aan. We organiseerden een fotowedstrijd. De foto's werden in de Petruskerk tentoongesteld. Patty Wageman opende de tentoonstelling. Ook Oktobermaand/ Kindermaand stond in het teken van de rode beuk. Verder was er een meditatie onder de beuk. Velen twitterden met de oproep om op de beuk te stemmen, Facebook en Instagram werden gebruikt. Zowel RTV Noord als de nieuwe omroep Het Hogeland besteedden er veel aandacht aan.

Het werd spannend met Etten Leur, Brabant en Middelburg, Zeeland. Het lukte Domies Toen een tijdje als eerste te staan, maar uiteindelijk moest de beuk de twee andere bomen voor laten gaan. Maar, de rode beuk was dus wel de mooiste beuk van het land én de mooiste boom in het noorden!

Bovendien, de wedstrijd heeft Domies Toen goed op de kaart gezet.

Nieuwe plannen

In 2020 is een begin gemaakt met een nieuw project, biotoopschalen. De schalen geven tien verschillende biotopen weer die in Noord-Nederland te vinden zijn, waaronder hoog- en laagveen, kwelder en duin. De verwachting is dat de schalen in juni feestelijk gepresenteerd kunnen worden. Dan komt er ook een begeleidend boekje uit, passend bij de voorgaande boekjes.

In 2022 bestaat Domies Toen 60 jaar. In 2021 wordt een start gemaakt bij de ontwikkeling van een feestelijke viering van dit heugelijke feit.

Samenwerking met andere organisaties

Onder het motto 'samen staan we sterker' is in 2018 door het toenmalig bestuur van Domies Toen het initiatief genomen om te komen tot intensievere samenwerking met de organisaties om ons heen: uiteraard de theeschenkerij, de camping Boet'n Toen, de Plaatselijke Commissie van de Petruskerk, het vrijwilligersbestuur van het Groninger Landschap en het Dorpshuis. Deze samenwerking kreeg in 2019, onder de naam 'Hart van Pieterburen' meer vorm.

In 2020 hebben we daar, tot onze spijt, weinig vorm aan kunnen geven. Weer... corona zat ons in de weg.

Er waren goede contacten met de SOGK, met Erfgoedpartners, met onder meer de Nederlandse Vereniging Botanische Tuinen (NVBT), met de Nederlandse Tuinenstichting, met de Vereniging Groei en Bloei, met de redacties van diverse tuin- en natuurtijdschriften en met de Stichting Promotie Waddenland. In november waren we 'Tuin van de maand november' op de site van de Nederlandse Tuinenstichting.

Vrijwilligers

Naast de tuinbeheerder werken er gemiddeld zo'n zes vrijwilligers in de tuin. Het is een enthousiaste groep mensen. Ze hebben alle acties rond het voortbestaan actief gesteund. Naast tuinvrijwilligers werkten drie vrijwilligers aan de inhoud en vormgeving van de publicaties van Domies Toen. Eén vrijwilliger maakte samen met de tuinbeheerder de Nieuwsbrief van Domies Toen. De belasting is groot. We willen het aantal vrijwilligers uitbreiden. We zijn op zoek naar vrijwilligers die kunnen ondersteunen bij educatie, bij activiteiten en bij public relations.

De toekomst

Weliswaar gaat het goed met de tuin maar dat betekent niet dat de zorgen uit de lucht zijn. Er is nog steeds geen structurele financiering voor de tuin. Door corona lagen de plannen die er waren rond sponsoring stil. Er konden in dit kader geen bezoeken afgelegd worden. Heel frustrerend. We hebben nog geen 500 vrienden, dat is wel het aantal waar we naar streven. Begin 2020 stond de teller op 398 vrienden, nu hebben we 422 vrienden.

Bestuur

Het nieuwe bestuur is vanaf 1 februari 2020 verantwoordelijk. Het bestaat uit:

- Annette Broekhuizen, voorzitter
- Jan Willem Zwart, secretaris en botanische zaken
- Maarten Bohlmeijer, penningmeester
- Gerrie Jonker, culturele zaken
- Jan van Duinen, ondersteuning fondswerving en sponsoring
- Wiebo Froentjes, contact Pieterburen ivm dorpsvisie

Heilien Tonckens is adviseur van Domies Toen

Terugkijkend op 2020 kunnen we stellen dat het wederom een roerig jaar met toch een mooi resultaat was.

Immers, Domies Toen was het enige geregistreerde museum dat het hele coronajaar open was, want de tuin kan niet op slot.